

Source: www.project-read.com

HEALTH LITERACY I EN DANSK KONTEKST

TeleCare Nords afslutningskonference

d. 18 november 2015

Lisa Korsbakke Emtekær Hæsum

OVERSIGT

- ⊙ Hvad er *health literacy*?
- ⊙ Health literacy på dansk
- ⊙ Hvorfor er health literacy vigtigt?
- ⊙ Health literacy og 'health outcomes'
- ⊙ PhD studiet
- ⊙ Den danske '*Test of Functional Health Literacy in Adults*' (TOFHLA)
- ⊙ Resultater fra PhD studiet
- ⊙ Hvilken forskel kan health literacy gøre?

HVAD ER HEALTH LITERACY?

- Ingen dansk definition.
- Ingen konsensus i den internationale litteratur, men de 3 mest citerede er:
 - WHO (Don Nutbeam (World Health Organization). Health Promotion Glossary, 1998)
 - American Medical Association (AMA) (Parker et al. Health literacy-Report of the Council on Scientific Affairs. Jama-Journal of the American Medical Association 1999)
 - Institute of Medicine (Nielsen-Bohlman et al. Health literacy: a prescription to end confusion. : National Academies Press; 2004.)
- Definition i den internationale litteratur:

” The cognitive and social skills which determine the motivation and ability of individuals to gain access to, understand and use information in ways which promote and maintain good health”

(Nutbeam, WHO 1998)

HEALTH LITERACY PÅ DANSK

- Health literacy på dansk (kort fortalt):
 - *Den individuelle evne til at tilegne sig, vurdere og handle på sundhedsrelateret information.*
- Begrebet omfatter altså flere forskellige niveauer, der kræver forskellige evner.
 - 1.niveau → Tilegne sig/forstå viden (Funktionelt health literacy)
 - 2.niveau → Vurdere den tilegnede viden (Interaktivt health literacy)
 - 3.niveau → Handle på den viden (Kritisk health literacy)
- Niveauerne gør begrebet komplekst → derfor Nutbeams tredeling af begrebet.

HVORFOR ER ET GODT NIVEAU AF HEALTH LITERACY VIGTIGT?

- Demografien ændrer sig:
 - Vi lever længere → flere mennesker lever med en kronisk sygdom... (Páre 2007)
- Forekomsten af lav HL er typisk højere hos kroniske patienter
 - Længere levetid + højere forekomst af kroniske patienter = flere mennesker med lav HL.
- Det moderne sundhedsvæsen stiller krav til patienternes egenhåndtering (Ratzan 2001)
 - Egenhåndtering (empowerment) skal understøttes af HL.

ØGET EGENHÅNDBTERING: ET EKSEMPEL

- **Telehomecare:** Et godt eksempel på ønsket om øget egenhåndtering i det moderne sundhedsvæsen...
 - Ikke akutudstyr, men patienterne får en mere aktiv rolle ift. håndteringen af egen sygdom.
- **Kroniske patienter har mange ‘opgaver’** (Chiarelli 2006):
 - Holde styr på mødetidspunkter hos forskellige aktører i sundhedsvæsenet.
 - Medicin
 - Deltagelse i forskellige rehabiliteringstilbud
 - Information fra sundhedsvæsen og andre kilder

HEALTH LITERACY OG 'HEALTH OUTCOMES'

- Generelt så er et lavt niveau af HL associeret med dårligere sundhed... (Berkman et al. 2011)
 - 'Health status' målt med SF-36
- Dårligere sundhed → Højere forbrug af sundhedsydelse (Berkman et al. 2011):
 - Højere mortalitet
 - Flere indlæggelser
 - Flere ambulatoriebesøg
 - Flere skadestuebesøg

PHD STUDIET

- Samarbejde med TeleCare Nord projektet; 116 KOL patienter fordelt med 60 i interventionsgruppen og 56 i kontrolgruppen.
- Sammenhæng mellem brugen af telehomecare og niveauet af HL
 - Er Telekittet lige effektiv uanset niveau af HL?
 - Kræver brugen af Telekit et vist niveau af HL for optimal oplevelse af effekt?
- Health literacy i en dansk kontekst og et objektivi screeninginstrument: Den danske TOFHLA.

DEN DANSKE TOFHLA

- Et objektivt screeningsinstrument, som i en enkelt score kombinerer talkyndighed, læse-og forståelsesfærdigheder, lægefaglige termer og viden om sundhedsvæsen.
- Udviklet på baggrund af et anerkendt Amerikansk screeningsinstrument.
- Består af 2 dele: Talkyndighed og læsefærdigheder.
- Inddeler i 3 kategorier: Inadequate (0-59), marginal (60-74) og adequate (75-100).

DEN DANSKE TOFHILA: TALKYNDIGHED

STIKORDSKORT 1:

Hvis du tager den første tablet kl. 07.00 om morgenen, hvornår skal du så tage den næste?

Og den næste tablet?

Hvad med dagens sidste tablet, hvornår skal du tage den?

STIKORDSKORT 2:

Kunne du tage den medicin d. 10 Juli, 2013?

STIKORDSKORT 3:

Hvis du begyndte at tage din medicin i tirsdags, hvornår skal du så tage den næste gang?

Hvilken dag ville du derefter tage den?

STIKORDSKORT 4:

Hvis dette tal er din blodsukkerværdi, ligger dit blodsukker så indenfor normalområdet i dag?

DEN DANSKE TOFHLA: LÆSEFÆRDIGHED

Det er blevet forklaret for _____, at der ved indgrebet eller under

- a. min
- b. mig
- c. ham
- d. hende

_____ kan blive _____ uforudsete tilstande, som nødvendiggør en

a. syfilis	a. afsløret
b. hepatitis	b. deprimeret
c. colitis	c. dirigeret
d. operationen	d. underrettet

RESULTATER FRA PHD STUDIET

- Cirka 50% af de 116 KOL patienter havde et lavt niveau af funktionelt health literacy, hvilket er ret overraskende den sociale slagside til trods.
- I Danmark har vi fri adgang til sundhed og uddannelse, så det var ikke forventet at så mange ville have problemer med det mest basale niveau af health literacy.
- Et studie fra region midtjylland finder, at ca. 20 % af den generelle befolkning (n = 29473) vurderer det som svært eller meget svært at forstå sundhedsrelateret information (Bo et al, 2014).

RESULTATER FRA PHD STUDIET 2

- Health literacy og social ulighed i sundhed → Jo højere niveau, jo højere sandsynlighed for optimalt udbytte og effekt af sundhedstilbud.
- De kortsigtede effekter (efter 2 mdr) vender den antagelse lidt på hovedet idet, at KOL patienterne i vores studie oplever samme effekt ift. øget oplevelse af tryghed, kontrol og opmærksomhed på symptomer.
- Telekittet er ENORMT brugervenligt, eftersom KOL patienter, som er en 'tung' gruppe, faktisk oplever samme effekt uanset health literacy niveau.

RESULTATER FRA PHD STUDIET 3

- ◉ Desuden blev der helt konkret spurgt ind til hvordan KOL patienterne vurderer brugervenligheden, og størstedelen oplever brugen som nemt (88%) eller rimelig nemt (8%).
- ◉ Konklusionen om Telekittets enorme brugervenlighed understøttes altså yderligere af dette resultat.

RESULTATER FRA PHD STUDIET 4

- ◉ De langsigtede resultater: Markant stigning i det funktionelle niveau af health literacy i begge grupper.
- ◉ Eftersom stigningen ses i begge grupper kan det nok ikke tilskrives brugen af Telekit, men to mulige forklaringer:
 - ◉ Deltagelse i et stort forskningsprojekt som TeleCare Nord.
 - ◉ Retest bias
- ◉ Konklusion: Vi kan ikke afgøre det på baggrund af de konkrete resultater, så mere forskning på området.

HVILKEN FORSKEL KAN HEALTH LITERACY GØRE?

- Mere ”skræddersyede” behandlingsforløb for specifikke subgrupper.
- Bedre fordeling af vores ressourcer i sundhedsvæsenet.
- Vigtig ift. at identificere de patienter, der har mest gavn af telehomecare.